

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ԱՆՅԻՐԷ

Իւնեաբնն պէկէր սաբը-
 րը իշի գերիհիւն աշփա Յ
 Խիսիւն աշփա 2, զէ իւ-
 չիւնհիւն զէ սալր իւնփա-
 լար իշի իշր զէ Խիւն սը-
 րաւորն Գիւն լաւեան ի-
 լանըն սաբըրը ՅԱՅ՝ՈՐԸ
 Մէշթուզ զէ սալիք
 Գըլթաւ Բիւնհիւն իւն
 Իւնիւն լաւըն զալը Բ. 41
 Իւնիւն իւնըն իւն
 զէն Գ. Գիւնսիւն իւն
 Եէ զէնսիւն իւն իւն իւն :

ՆԻՒՄԵՐՈՒ 2208

ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ԲԵՔՄԷԶ

16,000 ՖԼՐԱՆԻ ԻԳՐԱՄԻՑԷ

իւսկիւտարտա Պաղլար պաշք ճատ-
տէսինտէ քէօշէ պաշքնտա 351 նիւմէ-
քօլու պիր պապ խանէ .քի օն արշն
երւզ , օթուզ եէտի արշն տէրինիք ,
ճէման իւշ երւզ եէթմիշ արշն արստ
իւզէրինտէ օլուպ մոնթաղամգուեու-

[illegible]

Շիշէ իւէ պէրասիւր վիրիւն քեաղլտա նազար օլունա :

ՊԻԼԹԼԵՐԻՆ ԲԸՐՕՄԵՍԷՐԻ

Դժ Դ աղանաճադ 100 պ/ն ֆրանք:

Ուզուն չարքը պաշնետա քեսային Շե-
րիֆ բաշտ խանընըն օրթ զաթընդ
քի ֆ նիւմէրօլու օտադա, լիսանը Ոս-
մանի, Ֆրանսէվի վէ իւի բադամ վէ
մէգքիւր լիսանէրն մուհազէրաթ վէ
մուամէլաթի միւթառիք էնվաի մու-
հարրէրաթը ճարիեհսինին ուսուլ ու
ուսուլալը պէր վէճհի մաթլուպ թալիս
վէ պէհէր եէվմ րաաթ պէշտէն սօնրա
պէտ վէ տէվամ իտիլմէքտէ օլտու-
ղունտան, թահսիլի արզուսիտէն պու-
լունժաազ զէվաթքն ֆէվզ էլ մէնմազ
խաթիֆատէ վէ գաւառաթը քեսամիլէլէ-
րի հասըլ օլտաթ, խոշնուտ օլաճազ-լա-
րը պիլֆիլի թէհլուպէլիլէլէն սուպութ
պուլաւաճազ էնվալտէն պուլունմաղին
օլ պապտէ մութատ օլան պիր թազըմ
ճարիպի րաղտպաթ մազալաթ խաթի-
մալինտէն սարֆը նաղաղլէ, աւճազ
մահալլ ու էվգաթը մուալեհէնսինին
գիքլպաթ, էհանըլլա իգթիֆա գըլընըր

[Faint handwritten text at the bottom of the page]

Բրուսխանըն հէքիմիք Ագատէմիաար
էն էն միութեպէր հէքիմիք, վէ ումումէն
բեաֆֆէյի հէքիմիք Ագատէմիաար
Թարաֆընտան Թահանն օրդանուշ օլան
մէ գըլբի Լիզ Սոնեուու խթիմալ խտ-
նին երիզիւնտէ վէ չէլերիւնտէ նէ գըզը
լէգէէյնտա օրդը, նէ երիզի կիւնէշ-
տէն համար վէ նէ տէ պուրուշուր : Չէ-
նէ գառնար լիզ կերէ չըգէլէրին
Թէնինէ պէհալլըզ վշտիքաւն պաշգա
տէրիյի եումուշտան մէ գըլբի սուեու
գուզվի Թինի Թէճրիպէ ին Թանըմըլար
տըր : Մէգըլբի Լիզ Սոնեուու, հալընը
Գալաթտա երիզէք Գալտըմըմա 88
ն. իյէ միւրազգամ Մ. Վէլէշ գոււ-
մանխասընն մաղապաընտա սաթըլըր

Բաղրիմոտէն պէտք ֆէսճիլիք իլէ մէշ-
դուլ օլան Բէթէննեան Միքայէլ աղա-
պու քէչէ: Գէսճիլիկի թէրք իսլաւ, Ա-
լանա համարնոտա Պագըրճըլար սօգա-
ղընտա 23 նիւմբօրու մազադատա եհնի
սօտա պիլիմ լիք բէք էյու ճիւսնոտէն վէ
է իլլէն ֆիհաթիլէ պազըր սաթիմագտա օլ-
տուղունու, Նաթիսպօլ էնալիսիլէ իւսն
իտէր: Մէշէրիւր մաղադատա թաշիվա պա-
գըր տախի պուլունմագտա տըր:

Մատենագրութեան և ճարտասանութեան ձևերուն և կանոններուն վաշխուչ օրինակներ բնթերյանութեան տալու համար Խաչապետի վարժարանաց ուսանողներու, որպէս զի պատանեաց միտքը աղուոր և վառվուռն իմաստներով զարգանայ, օտարազգի հին և նոր մատենագրաց բնտիր կտորներու հաւաքում մը կը բնտուռէր յԱզգիս Այս աշխատասիրութիւնը կառարեց Հ. Յակոբ Արծեան վարդապետը, ի Մխիթարեան Հարց եղած բնտիր թարգմանութիւններէն հաւաքելով, յորս կան նաև շատ հատուածներ, որ բոլորովին նոր թարգմանութեան են, ինչպէս նաև Պիւ. Փ. ֆօնի կանոնք արուեստի մատենագրութեան ճառք և մատենագրութեան ամէն մէկ ճիւղին պատուէրքն, Տպագրութեամբ առ տպարձակ շարադրութեանց մասը միայն ի լոյս բնծայուած է Վենետիկոյ Մխիթարեանց տպարանէն, թարգմանութիւնքն ի գրող բարբառ ալլ և ալլ ճարտար գիշներու արդիւնքն բլլալով, Հայերէն լեզու գիտեցիկ և ճոխ գանազանութիւն մը կը փայլի գրքիս մէջ։ Ուսուցիչք կրնան այս մատենագրութեան հատուածներէն շարադրութեան բնտիր նիւթ և բնթերցման ճարտասանական կատարեալ օրինակներ տալ աշակերտաց

Կը վաճառի ի Սեղբոս Խան Ալիի թարեանց գրատունը և ամէն Ազգային գրարվածաւոց քով։

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԽՈՄՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Այս հոգևոր պատուական գրքովը
աշխարհաբառ լեզուով տպագրուած է
վիեննեի Մխիթարեանց տպարանը ո-
րուն մէջ կը ցուցուի խոստովանութեան
կամ ապաշխարութեան խորհրդոյն կա-
րգողութիւնը, և կը լուծէ հնոր դէմ
եղած աւարկութիւնները, և տպա կը
ստրկեցնէ այս խորհրդոյն մօտենալու
համար պէտք եղած պատրաստութիւն-
ները և խոստովանելու կերպը :

Կը վաճառի Սեղբոս Խան Մխիթար-
եանց գրատունը և ամէն ազգային գը-
րավաճառաց քով: Կիսակազմին գինն
է ֆրանք 2 25:

ԽԱՍՄԴԻԻՆ

ՔՆՆՆԵԶԻԿՐ

4 U. U.

ՄԻՐՈՅ ԶՈՀԸ

ՏԵՏՐԱԿ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ

Գ. ՓԱՓԱԶԵԱ

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավածառաց
քով և կամուրջի գլխու պարագան :

Եւ Խառաքիւղ Պ. Մանուկ Թէրեզանի
սոճաբանք :

Գին միտո տեւորակի 40 փարայ :

Ի 24 Ն ՄԱՅԻՍԻ
ԱՄԱՆՈՐ ՀԱՅՈՑ

ԽՐԱՌՈՅՍ Ի ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Դարձան դրոշմը բացին բնութեան
դէմք զուարթ ,
Դաշտը և լեռինք արկին զերեւածք
կանաչ զարդ ,
Սոխակն ի խինդ յիւր դալարիկ հեշ-
տածայն ,
Ձայոյց ասնէ զայս ամանոր բերկրու-
թեան :
Մասեայ սարէն սաւառնաթեւ սրա-
նայ ,
Չուարթուն իրկնից , յոյս սերնդեան
թորգումայ ,
Ողջոյն բերել , ողջոյն և ձայն աւետ-
եաց ,
Հայոց երկրէն աստ առ որդիս Հայ-
րենեաց :
Թէ «Հայաստան խնդայ ընդ այս
ամանոր» ,
Ձի կենսածիր ծագէ յերկնից իւր նոր
օր ,
Նորափետուր պճնի Մասեաց ազատ
սար ,
Անդ Հայրենեաց շողայ յուսոյ աստղ
պայծառ :
Թէ սուրբ քնար Կուսին Հայոց գե-
ղանի ,
ՁՀայրդուոյն երգէ Միութեան վեհ
Ոգի ,
Թայնժամ վառաց ծագի զուարթ եւ
նոր օր ,
Հայոցըս , յայս գեղատեսիլ ամա-
նոր ,
Թէ գրեթե ժամանակ փայլի վառ ջահ
լուսափայլ ,
Ի Հայկազունս վանել ըզմէզ կարծեաց
թիւր ,
Թայնժամ և այս յարազուարճ ամա-
նոր ,
Բերէ Հայոցս անշուշտ բաւարարեա-
լիս նոր :
Ո՛վ , որ զՀայկայ կրէք զանուն և
զարին ,
Օն փութայէք ուխտել յաւատ միու-
թիւն ,
Այս լիցի ձեր փառք , լոյս , ոգի փըր-
կութեան ,
Թայս և ծագի ձեզ ամանոր խնդու-
թեան :
Կ . Պաւլեան

Թերեւէ իր սուրբ թաղի թիւր լիւր վէ
հագարէթէր օլունտուղունու , կիւլէ
կիւլէ իշխարիւրէր , վէ պունար էօլէ
ճանաչարար տըր քի միլէթին պիւր
միւհթէրէմ եպիսկոպոսունա . . . տէ-
նիտիկինի , վէ Պէշիքիւրէր կիպի միւ-
թէպէր պիւր սէմթին քեաֆֆէյի գըզ-
լարնա վէ գաւառլարնա . . . տէնիւ-
տիկինի քէմալի մէմունիյէթլէ օգուր-
լար , վէ եափաշ եափաշ , վէ հալիլէ ,
սըրա սայրի սէմթլէրին գաւառլարնա
վէ գըզլարնա կէմէսինի արդու վէ
իւմիտ իլէ պէքլէրլէր . վէհասըլ պուն-
լար , եանի մէքլիւր դաղէթալարը ու-
թանալ արաւմազսըլն ալըպտա է-
հէմիլիյէթ վիւրէնլէր , պու միլէթին ,
ալիւազ պոզուգլուղունտա պիթթէտ-
րիճ իլէրու կիթմէսինէ չալըլըլար .
չիւնքի , տիւշէն տիւշէնի իսթէր , նման
զնման սիրէ :
Պու դաղէթալար , պիլիմ տարե-
դարձ կիտիպ կիթմէյէճէկիմիզ հադ-
դընտա , պիւր թագըմ էտէպսիլիքլէր
եաղմազսա օլտուգլարնա , մէք-
քիւր էտէպսիլիքլէրին արդու քէչլէրի
էթմէտէ պէրուտէ , հոճարարնա
ալաղըլարը տէրսլէրի սաթմազտա ի-
միւշէր , վէ հալիլէ պու լազըլըլար ,
միլէթիմիզին էհլի ըրզ թագըլըլն
գուլաղընա տալի տիւշիւր օլտուղուն-
տան , պիլաղէն պաղըլար , օլ պապտէ
մալիւմաթ իսթէմէքտէ տիրլէր :
Իմտի , մէրգոււման էհլի ըրզ զաթլա-
րա խապէր վիրիւրիզ քի պիլէ վէ մէք-
մէքթէպլէրիմիզէ տայրի , տիւշարտան
հէր նէ քի իշիթսէլէր , պիւր սինէք
վըզըլիթըս գաւառ ինանալ էհէմիյ-
յէթ վիրմէմէրի տիրլէր , վէ եալըլըլ
Մանգուլմիզտէ պիւր չէյ եաղըլըլ ի-
սէ ինանալ տըրլար :
Տարեդարձ մատենսինէ կէլինտիք-
տէ , քէզալըր տօթլարըլըլա , վէ
միլէթին էհլի ըրզ թագըլըլն , եանի
մէքլիւր սըրքըլըլ վարագալարըն
էլէրինէ ալմաեան , վէ այսալար պիլէ
եալըլըլ էտէպսիլիքլէրի տէրէճէսինի
կէօրէրէք էտէֆ իթմէքտէ օլան էհլի
ըրզ զաթլարա խապէր վիրիւրիզ քի ,
պու սինէ ըսմի օլարագ հիշ պիւր նի-
յէթ վէ հալըլըլըլըլ եօգ տուր , իշ-
թէ պու սինէտէ աղա , բաշա , էֆէնտի ,
պէյ վէ իմէրաթօր օէյֆիմիզ պէօլէ
իսթէմէքտէ տիր :

սիլէ մէշուլ օլմազ իլթիլա իթմէզ , լա-
քիս , պազալըմ , պու պապտէ եա զիւսա-
տէսիլէ եանըլմազտաեմ , վէ եալտու չօ-
ղա վարագալըլ իշ մէյտանա չըգաճալ տըր
—Տիւրք տիր քի , կէնճ տուր գաւառն
մէրգոււմա իլզարըլ ալաղա իթմէկէ պաշ-
լալըլ տըր , էօլլէ մի :
—Պաշլալըլ իւզլի տիր :
—Տիւրք տիր քի ձէհլըլնտէն պիլէ տա-
լիս պիւր լոյ չըգաճալ տըր , էօլլէ տէյիլ
մի :
—Եվլիթ , վէ հէման պիւր պէշ եիւզ պին
լիւս գաւառ :
Պաշլալըլն վիրիւրի պու իւմիտ իւզլ-
րինէ , իթրաֆընտա պու լուսնալարըլ քեաֆի-
ֆիսի տալի , հատտէն զիւստէ կէօլլէրի-
նի ալարար :
—Լաքին շիմտիքի տիւշլէնլէլէք իշ օ
տէյիլ տիր պու , տէր գօլթէլ (Պաշլալըլ) ,
պու տաղըլըլտա պէճիլիլէլէ պաղա պիւր
իշ վար տըր :
—Գանդիլի տիր , տէր լիւրիւս :
—Գօթլէյն քէօշսինտէ , Պօրթէր իս-
մինտէ պիւր առամ իլզամէթ իթմէքտէ տիր
վէ մէրգոււմա օղլուտա միւսիւ Սթիլիլին
մաղաղաբնտա եաղըլըլ տըր , թանըլըլ
նըլ մի :
—Եյ , նէ՞ օլմուշ :
—Նէ՞ օլմազ , մէրգուլ Պօրթէր պու-
տալա պիւր իսթիլէրա տըր , եիկիլմի սէ-

նէտէն պէրու գաղանաղըլըլ սիրիթիւրմէք-
տէ օլտուղունտան , պու կիւլէր կիւլէ սէ-
քլէլ պին առալ լիւր սահալիլ օլմուշ տուր :
—Այս խալիս իսթիլէրա վայ , շունա
պաղալըլըլըլ , տէր լիւրիւս :
Լաքին , ոահլէ՞ մի տիր պաղալըլ , իշ
պիլիյօրմուսունու , տէյիլ չիւրհէ իտէրէք ,
սիւալ իտիլ Թօմարն :
—Բատտի կէօլլէրլիլէ կէօրմիւշ տիր :
—Եյ էօլլէ իսէ , մէքլիւր լիւրալըլ ա-
լարմազ իշին նէ՞ վաղըլի կիտէճէյիլ պա-
գալըլ :
—Եարըն ախլամ , էօլլէ քի եարըն ախ-
լամ պէնիմ էմրիմ մուճիպինճէ , չալըլմազ-
տա օլտուղուն իսթիլէրա Սամուլին մաղա-
ղաբնտա մէրգուլ Պօրթէրի պըրաղմաեալ
օրտա ալը գօլլար , վէ օլլուտա հալիլլէ
կիճճէ կիտէր էվէ , շիւնքի պաղալըլ տըր :
Հիսապալըլ թօրաեաճաղ տըր , վէ իշթէ
պէօլլէլիլէ պիլաղէ լիւրալըլա գալըլըլալի-
լիլիլ :
—Լաքին պու մէմուրիլիլէթիլէ իճրա
իտէճէք տիր :
—Լիւրիւս :
—Իշի պէճէրտիլէն սօնրա , սիլիլ նէ՞-
րէտէ պուլաճալըլ , տէյիլ սիւալ իտիլ մէր-
գուլ :

(Տէլէֆ)

Ագապեան վարժարան շակիրտանը թարաֆընտան թէրճէմէ իտիլէն , շու-
թիտէքի շիրի , պէրայի թէշլիլիլէ տէրճ ու պէեան իտէրիլ :

ՄՈՎՍԷՍ Ի ՆԵՂՈՍ

Քորք իմ , ալիք եւ զովազին ի սկզբնաճաղ նշոյլա այդուն :
Օն եկայք , արտհունճն յիւրուժ օթեանին առնու հանգիստ .
Դեռ մեռաւոր կան ալիւնք ,
Հաղիւ Մեմիլիս աղտաճայն բաւնայ միմունջ ինչ շիթի ,
Եւ ամօթլէաճ մեր հէտանաց՝ ընդ պուրաղօքս սաղարթալիստ՝
Ձիք այլ վկայ՝ բաց յայգուէն :
Անդ յապարանս իմայս հօր շողան արուեստը յիւլ ի փայլ ,
Այլ այս ալիւնք ծաղկաւէտը բան Պօրթիւրեայ ինչ աւազան ,
Գլխթեն զաչկունս իմ առաւել :
Ինձ դաշնակ հէտալարը օղաւըլաց եւն այս երգանք ,
Եւ բան զիւսունկս անուշից ծխաւ ի յարկս մեր ոսկեշող
Քաղցր ինձ այս սիւք հեղաշունչ :
Օն եկայք , հանդարտաւէտ եւն արդ ալիք և ջինջ՝ երկին :
Ըզմաղառօք ի շունչ հողմոյն թողէք ծալ ծալ ի ծածան ,
Ըզնրթաթիւ ըզգօտիադ :
Ի բաց հանէք զիմ ապարօշ , ի բաց ըզգօտիադ յաչաղիւտ
Ձի կամ է ինձ այսօր ընդ ձեզ կայտուել և խաղս առնել պէս պէս ,
Քաղցրապարկաշ ալեաց ի ծոց :
Հապա . . . այլ զինչ յառաւօտին յալին ալանի ինձ ի մեղն :
Դէտալն ի վեր ամարածէք ի բացալան անդր հորիզոն
Մի երկնիլիք , կուսանք յիւլիլիլ ,
Հինաւըրց արմաւենայ կոճղ իմն խնշուշտ է հաստաբուն
Որ ի խորոց անապատաց , կոհալալար , յանդուշդ ծովուց :
Յայց յուրանաց գայ ելանել :
Ձինչ ասեմ . թէ հաւատս ընծայեցից իմոց աչաց
Հէրմէսեան է այն ալատ , կամ իսիսի դիցուհւոյն կոնք
Վարեալ ի հողմ ինչ թիթեւ :
Այլ ոչ . կուր իմն՝ ուր տեսանեմ ի յանուշակ հաղապան
Մանկիլ մատաղ երեւածուի ալեաց ի ծոց հեղանին :
Որպէս յանիւթ գիւրկ մայրենի :
Նշէ՛ նա . և ի հեռուստ , ի տես ծիւղն անկողնոյն ,
Ապիտակ աղաւնոյ թըլի լինել բոյն զաղիազփուն
Ձմանամբը գետոյն յերբ ,
Ի խանձարուր իւր մանկական թափալի նա ըստ կամս հողմոց
Նշէ՛ ալեւուրի , և զնա անդունդք մշտապառն
Թուին օրիւլ յիւրում շիրմի :
Ձարթնու նա . օն ընթացէք , ո՛ր Մեմիլիսեան կուսանք չքնաղք ,
Ճէ՛ . . . բա՛բէ , ո՛ր մայր կարաց մատնել այսպէս զիւր որդեակ
Յողդողդ ալեաց ի հաճոյ :
Կարկուռ ըզբաղուկսն , և միման ջուրք զնովա ,
Անպատասպար ընդդէմ մահու , եղ՛ւկ , չիք իւր այլ պատուար
Բայց եզեզնայ օրորան :
«Օն ի փրկել փութապառն : Իցէ թերեւ իսրայէլեան
«Տոհմի զաւակ՝ դատապարտեալ ի մահ յանդուլ ի հօրէն :
«Անմեղութեան հալածիչ :
«Մանուկ տիւրդ աղէտն ի գութ խանդաղատեն զիս յիւր սկր :
«Կամիմ իմայր լինել նրմա . ինձ շնորհապարտ գտցի կենացն
«Թէ ոչ յինչն գայն ընկալաւ : »
Ձայս օրինակ խօսէր իրիս , յոյս մեծաղօր արբայի :
Մինչ զինչ նորին քայլից պար համատի օրիորդացն
Գիմէր յալիւնսն Նեղոսի :
Եւ այն կուսանք ծաղկալիլիլէք , զորովք գլէր նա ի գեղ :
Արբայապարմ մինչդեռ բամբիւն յանձնէ զքօղըն մերկանայր ,
Թուէին զալեաց տեսանել դուստր :
Ընդ ընթացից ընդ ոտիւքն արդէն ալիք քստմնէին :
Դնայ գայթ ի գայթ , և զթութիւն դողդոջ քայլիցն առաջնորդ
Լինի առ տղայն հեծեճագին ,
Ունի գնաւակն , և խորտապանճ ընդ քաղցրալիլ ընդ այն բուն ,
Ձայն առաջին նուազ ի ճակատ իւր կուսապեղ խառնեն սիգանք
Ընդ ամօթլէաճ պարկեշտութիւն :
Անդէն հերձեալ զալիս վէտ վէտ և զեղեգունս խորտակելով
Յամբաբայլ և դողդոջուն բերէ զմանկիլն ալիքըրծ
Յեղր տամուկ ասպարիսին ,
Եւ քորք նորին ժամեալ առ հիացեալ աչկունս մանկան
Մի ըզկնի միջ գային դորմել համարը երկիւղած
Ի ճակատ նորին մատաղ :
Ընթացիլ , դու որ ի հեռուստ , ի դժբնդակ ի վարանս ,
Հետեւէլիլ աչք օրդոյդ՝ զորով երկինք հսկէին :
Եկ այսր իբրու կին սք օտար :
Մի երկնիլիք , ի գիւրկս անդ քո մինչ ճնշեցես ըզ Մովսէս :
Ոչ արտասուք քոյին և յոյգ սրտիլ քեզ մատն լիցին ո՛չ ,
Ձի տակաւին չէ մայր իւրիս :
Թայնժամ , մինչ երջանիկ և յաղթական իմն ի քայլ ,
Կոյսն առ վայրագ թագաւորն բերէր զմանուկ խոնարհ
Թացեալ ի ցոյ մայրական ,
Թատաղազարդ երկնից խորանս պարզ զուարթնոց լուսազունք
Թեաւքօղեալք առաջի Ամենակալ Էին գահու
Նուազ էին յոսիլ քնարս :
«Մի այլ ևս հեծեր , Յալիւր , ի ժանտ երկրին աքորանոց :
«Մի այլ ևս ըզգօղ աչացի խառնէր յալիս Նեղոսի :
«Քեզ Յորդանեան բացէ գալիւնս ,
«Մերձեալ գայ օրն հուսկ ուրեմն ուր յաւետեաց անդր ի հովիտս
«Փախստեայ տեսցէ Գեսեմ գցեզս գերեալս ընդ երկար
«Չերժ յոխիւմացն ի լըծոյն :
«Ընդ գիմօք մանկան տղայոյ յալիս գետոյն ընկեցիլ
«Ընտրեալն է՝ դա Անայիլ , պատուհասից դա արբայն
«Չոր յիւլէ կոյս մի յալեաց :
«Որ հպարտ միտք ընդ վայր հարկանէք զն յաւիտենից ,
«Խոնարհեցէք , մահկանացուք , օրորան մի լիցի փրկիչ
«Խարայիլ և տիեզերաց : »
Թարգմանեաց
ՏԻՐՈՒՆԻ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ
Աշակերտունի Աղապեան վարժարանի

ՎԻԿԹՈՐ ՀԻԿԿՈ

(Ն ԷՎ Ի Թ Է)

Ինկիլթէրատա Չըսթըրֆիլտ ճիւղա-
րընտա Պըրամիթէն չէհրինտէ վազը
թազրիպէն 36 եաշընտա թէրնէր իս-
մինտէ պիր տէլիպանլը, վալիտէսիլէ
պէրպէր, ուֆազ պիր չիֆթիլիին հո-
սըլթըլլա կէշինմէքտէ օլուպ, մէր-
գուլ, վալիտէսիլին թաշմինտան 19
եաշընտա Սարազարթըրնամ խըտմէթ-
ճիւլի իլէ պէրապէր չալը քէսմէք իշին
կիտէրէք, վէ ագշամը տախի ալտէթ
իթմէտիլէրինտէն, օլ կիւն արաւը-
լալ իսէ տէ, պիրնամ ունըշտէն պու-
լունամաղընտան, մէրգուլ տէլի-
գանլընլ վալիտէսի, մէլիուսէն տիւ-
շիւնմէքտէ իքէն, մուախիտըն, մէր-
գուլ տէլիգանլընլ, մէզպուրէ խըտ-
մէթճիւլէն ալթազաթ օլտուղունտան,
վէ վալիտէսի իսէ, պունլարըն էվէն-
մէսինէ մուամնաթ իթմէքտէ օլտու-
ղու ճիւլէթլէ, արթըք թէհամմիլ ի-
տէմէտիլինտէն, նիհանթիլ պիւարէ
գըզըղազ օլլարը ումուղլարընտան
վէ աւազարը տիլ գաւաղընտան վէ
մէմէլէրիլէն պօղազը տախի քէսիլիլ
օլտուղու հալտէ պլուլունուպ, պու-
նուն գալիլիլ քիմ օլա տէյի արուն-
մագտա իքէն, մէզպուրէ խըտմէթճի-
նին նաշէսինտէն 30 աթըմ էօթէտէ
մէրգուլ տէլիգանլընլ տախի քէնտի
քէնտիսինլ աւաղ օլտուղու կէօրիւ-
նիւր :

—Թալմա զաղէթաւընլ, իսրանեա-
տա եաթօն չէհրինտէքի մուսալիլի թա-
րաթընտան ալթըլը մէքթուլուն թէր-
ճէմէսի տիր :

Գարլիսթ էշքընաթ, Գալթալին թա-
րաթընտան Պարգա չէհրինէ հիւ-
ճուլ իլէ, կլրմէք իթմէքիլէր իսէ տէ,
մուվաթիպ օլաւաթըլթ, Շէօյլէ քի,
կիւն եաթըն ֆէնէր իլէ Պարգա չէհ-
րի գաւաղունա (չէհրի մէքըրի հի-
սար իլէ մուհաթ տըր) իքի քիշի կէ-
լիպ, վէ գաւաղունա չալաթըլարընտան,
գաւաղունա իլէրինտէն քիմ տիր սիւալի-
նէ, պունլար, քէօյլիլ օլուպ, պիր չէյ
ալմաթ իշին կէլտիլէրինլ պէնտան իթ-
միլէր իսէ տէ, գաւաղունա արալըգաւն
պաղաթաթ, էլիլ ալթմըլ աթըմէսա-
ֆէնտէ օլան պիր թաթըլ քէսանըն սի-
լահարը բարալընլ կէօրտիլիւ ան-
տէ, տէր հալ հիւքիւմէթէ խապէր վի-
րիպ, իլէրինէ կիլմէք եասագ օլտու-
ղունա պէնտան իթտիլթէ, Գարլիսթ-
լէր տէր հալ իքի թօք կէլիլիլ, զիք
օլունան գաւաղունա տէօյլթէք ալթըլար
վէ իւլ եիւլ մըգաթըն էշքընա, չէհի-
րէ կլրտիլէրին անտէ, իքի թաթըն-
տան մուհարէպէնէ պէտ օլունուպ,
չէհրին սօգալթըր ինսան նաշէլէրին-
տէն կէլիլմէք պիր հալէ կէլիպ, հէր
նասըլտա աղշամա գաւաղ 14 սա-
աթ մուհարէպէնէ տէլամ օլունմուշ
վէ չէհրինտէ օլուն գալէտա անճագ
պէշ եիւլ գաւաղ կէօնիլիւ աւաթը
վէ իքի եիւլ հիւքիւմէթէ աւաթըր վէ
իքի պալթարեա թօք օլուպ, Գարլիսթ-
լէր իսէ իքի պինտէն միւլթէմուլ օլ-
տուղու ճիւլէթլէ, չէհրին իլէրու կէ-
լէնլէրտէն իլէրինէ նամ քիմէսնէ իլէ-
րի կէլիպ, չէհրին թէսիլմինէ տալիլ
րէյիսի էշքընա իլէ մուգալէլէն աղտը
իլէ, մուհարէպէնէ նէթիլէ վիլիլմիլ
տիր :

Ալաֆրանկա աւաթ սօգուլ ըտ-
տէլէրինտէ հիւքիւմէթէ աւաթըր կէլիպ
էշքընա, սիւահ թէսիլմիլ իտէրէք,
պունտան սօնրա իքի թաթընտա ա-
տա թաթըլ գալմաթըլ ճիւլէթլէ,
թաթըլ վէ իթմէրահաթա մէլղու օլ-
տուլար, իթմէսի կիւնիւ սաաթ 11 տէ
Գարլիսթլէր, չէհրի մէլղուրտէն 60

պին ֆիլէնք վէ 120) չէլիտէն իլէ միւ-
հիմմաթը հարպիլէյի սօյլիլ իլէ աւաթ-
րին վէ էրգագ միւհիմմաթընտա պէր-
պէր ալթա կիլմիլիլէր տիր : Շէհրինտէն
չէքիլիպ կիլմէքտէն էվէլէ, ճիւլսագ-
գըլլաթըլտ հիւքիւմէթէ գօնաղընա ա-
թէլ վիլիլիլ եաթմըլար, վէ եէտի սէ-
քիլ կէօնիլիլ աւաթըրինտէն իտալ ի-
լէ, իքի եիւլ մըգաթըլէսիլ ալարագ
սալմուշմուշլար տըր :

Պարգա չէհրինէ Գարլիսթլէրին կի-
ճէլէլին կիլմէլէրի, իսրանեաւնըն հէր
թաթընթըն թէլաշա տիւշիւրտիլի ճի-
հէթլէ, պիլ ումուլ էհալի կիճէլէրի
պիւհալանմըլ օլաթագ էվէլէրինտէ պէք-
լէմէքտէ տիրէր :

—Ինկիլթէրատա եիւլ եաթընա
վարմըլ օլան իլիթիւտը պիր խաթու-
նուն, եիւլիւնիւ սէնէսի վէլաթէթի
կիւնիւ, ագաւապ վէ միւլթաթիլիլ քե-
թընտան 60 եաթընտան ալթըլ օլմա-
սագ իւլըրէ, եիւլ էրքէք վէ գաւաղն
տալէթ օլունարագ, պիր զիւրաթէթ
վիլիլմիլ վէ պունլարըն իլինտէ, սէքիլ
քիլիլ եիւլ եաթըն միւլթէմուլ օլմիլիլ :

—Տէնիլ ալթընտան օլարագ լիդ-
պօնտան Պըրազիլեաթա գաւաղ եա-
թըլմագտա օլան թէլէկրաթ խաթթը
յուլիս ալթընտա թիլթամ պուլա-
ճաղը ճիւլէթլէ, պիրինճի տէֆա օլա-
րագ 20 լուղէթտէն իպարէթ պիր մէք-
թուպուն իւճըթիլ, 3100 ըրալ օլաճաղը
կիպի, ֆաղա օլան պէհէր 10 լուղէթ-
տէն տալիլ նըսթիլ ֆիւտաթ ալթընաճաղը,
գուլաւնա թաթընտան իլան օ-
լունմուշ տուր :

—Նիու Օրլէան (Միւլթէթիլիլիլ
Ամէրիկա իլէ իթմէրահաթ իտէն ճիւլ-
հուլարտան պիրի տիր) թաթընթըն-
տա գուհուր իտէն գալիլալթը կիւն-
տէն կիւնէ չիտաթէթ բէյտա իտիպ,
հաթթա մալիսին եէտիլիլ կիւնիւ Գա-
լուն նամ մուհաթըլ, էհալի մուհաթ-
րէ իտէրէք, իւլէրինէ գուլընուն տա-
լիլ ալթըլար իսէ տէ, պիրիպիլինէ ի-
սապէթ իթմէքէրէք, գուլթուլմուշ
օլտուղունա տալիլ, թալմա զաղէթա-
սընա նիւլ Եօրգտան պիր թէլէկրաթ
չէքիլմիլ տիր :

—Վիլինանըն վալտէրէր նամ զա-
ղէթանըն, Ալմանա վէ իթալեա տէվ-
լէթլէրի պէնիլնտէ թէճալուղի վէ թէ-
տաֆիլի օլարագ պիր իթմէքիլթագ հա-
սըլ օլտուղունա նէլի իթմիլ իսէ տէ,
իթալի նամ իթալեա զաղէթաթ, պու-
նու եալանա չըգաթըլ, չաթէտ բըրա-
նըն գուլվէլի ճիւլանիլէսիլ իտաթ
լուպունունա, պիր տէվլէթ թաթը-
նտան գըրաթ օլունուր իսէ, պու-
կիւն քի կիւնտէ Ալմանա վէ իթալեա
տէվլէթլէրի, հէմէթընա պուլուն-
տուղըլարընտան, իթմիլիլիլիլ հաթաթ
եօգ տըր տէմիլ տիր :

—Ինկիլթէրատա տէվլէթլինլ, 1873
սէնէսի պիւտէթիլնտէ իւլ միլիօն վէ
գուլտուր իլիա ֆաղա գուհուր իտէճէք
եէրտէ, Ալապալմա մէսէլիսինտէն տօ-
լաթը ալթըլ թէպէյիլիլ իթմէլէլ,
մուվաթէնէյի մալիլէնին իթմիլիլ
գըմընտա պիր մուվաթագաթ իթմիլ-
րագ աղտընա լիւղում կէօրինէճէ-
կինտէն, տէվլէթի միւլարիլէյի, հա-
պունա տալիլ ըուլ ըիլա կէօսթէրմէ-
լիլ, պաշգա պիր չաթիլնէն պաղաճագ
իլիլ :

—Օրլէնպուրկտան վիլուտ իտէն
թէլէկրաթ հալաթիլիլիլնէ նէլարէն,
լուպունա օլտուլարը, պիլա մուգալէ-
մէթ իթիլաթա վաթըլ օլմուշլար :

Թիւրքիլթան թաթըրիլ իլէ սէվգ
օլունան աւաթըր, պիրի պէշ պին բիւ-

տէ վէ տիլէրի պին տէօրթ եիւլ սի-
ւարի իլէ իքիսինին եանընտա պուլու-
նան, 32 գըլթա թօք, վէ 9000 տէվ-
լէ և հալան թօքու վէ և տէտ իտ-
ֆիլիլնէր վաթօրունտան իպարէթ տիր:
լուպունա օլտուլարըն, Գարա գուլմ
չէօլիւնտէն կէլտիլէրի էնաթա, Պու-
լաթըլար թաթընտան մուալէ-
նէթ օլունաթըլ թէվաթըրու, Աֆ-
ղան թաթըրի իլէ վարիտ օլան հալա-
տիստէն տիր :

Մայիս 17 թարիլի իլէ թապ ու
նէլ օլունան Տէյիլ թէլէկրաթ, պիր
հաթթա էվլէլ իլիլա զապթ օլունուպ,
լանըն տալիլ էսիլ օլտուղունա եա-
ղընոր : Մէլղըր զաղէթանըն մայիս
17 թարիլի իլէ թիլիլիստէն ալթըլ
պիր թէլէկրաթ մալիլ տալիլ, էվլէլ-
քի հալաթիլիլ թաթըր իթմիլիլիլ
մաթաթ, Լուպալարըն գաթթըր բէք
հիւլիլ տիր տէր : Ֆաթաթ իլէթըր-
պուրկտան մայիսին 20 սի թարիլի իլէ
վարիտ օլան թէլէկրաթ հալաթիլիլ,
Տէյիլ թէլէկրաթը վիլտիլիլ հալաթի-
սի եալանա չըգաթընոր :

—Իսրանեաթա Տօրագաթի նամ
էշքընա իլէ հիւքիւմէթէ աւաթըր պէյ-
նինտէ վուգու պուլան մուհարէպէտէ,
հիւքիւմէթ թաթըլ մաղլուպ օլուպ,
թաշմինտան 12 վէֆիլթաթ իլէ 20 գա-
տար էսիլ վիլտիլիլիլ, վէ Գուպա ճէլի-
րէսինտէ վաթըլ չօլիլիլ թաթընտա
օլան էշքըրա մաղլուպ օլարագ, 16
վէֆիլթաթ իլէ քիլիլիլիլ մէճուհալ-
ը պուլունաթըլ, վէ Պարալընտա թա-
րաթըլարընտա օլան գալիլիլիլիլ սէր-
կէրտէլէրինտէն վէպալիլիլ նամ չա-
ղընը թէսիլմիլ սիւալ իլէ, հիւքիւմէ-
թէ իթաթաթ իտէճէլիլ, Սապալ նամ
տիլիլ սէրկէրտէ թաթընտան խա-
պէր ալթընալա, տէրհալ ալթ ու կի-
րիլիլիլ գուլընուն տիլիլիլ օլտու-
ղու, վէ թաթագօնա թաթըլարընտա,
Գէլիլա ճիպալի գուլպիլնտէ իսրանեա
հիւքիւմէթիլ թաթըլարընտան, ժէնէրալ
Օթլիլ նամ էշքընա սէրկէրտէսիլ իւ-
ղէրինէ աւաթըր սէվգ օլունարագ էշ-
քընանըն պիլ մէհալուրիլ ֆիլթար իթ-
տիլիլիլ :

Իլ օլաթէ թաթըլարընտա, գար-
լիսթ թաթըլարընտան իւլ բա-
թա տէրտէսթ օլունաթագ, հապա
օլունուպ, վէ գարլիսթլէր ճաթուն-
լուգ իտէնլէրտէն պիրի տալիլ թու-
լունաթագ գաթթ Օլունաթըլ :

Մայիսին 13 ճիլ կիւնիւ, մարէշալ
Սէրանս իւլէրինէ էհալիլին հիւճում
իլէ, թէլէթ իտէճէլիլիլ ճիւլէթլիլ,
մարէշալ միւլտիլիլիլ տալիլ աղա-
լընը պընըլըն թըրալ իտէրէք, թէպ-
տիլ գըրաթէթլէ Շէօյլ չըմէնտըթէրի-
նէ պինէրէք ճիւլսաթա ֆիլթար իթ-
տիլիլ :

Մատրիտէն ինթիլապ մատտէսիլ,
կիւն պէ կիւն քէսպիլ չիտաթիլ իտիպ,
հաթթա պունուն իլին պէյնէլ էհալիլ
գուհուր իտէն մուաթաթաթան, պէհէր
կիւն պիր գալ քիլիլին վէֆաթ իթ-
մէքտէ օլտուղու :

Գարլիսթլէր ումուլէն իթմիլիլիլ
իտիպ, պու կիւնլէրտէ հիւքիւմէթ
իւլէրինէ հիւճում իտէճէլիլիլիլիլիլ,
հիւքիւմէթին իթմիլալ իւլըն պու-
լունաթըլ :

Գարլիսթլէրտէն հիւքիւմէթէ խա-
պէր կէլիլիլ կէօթիլիլ քիլիլիլ
քիլիլիլ չօնուգալարտան պիր գալ նէ-
ֆէրի հէր նասըլտա էշքընա էլինէ կէ-
լիլ, գաթթ ու իտամ օլունաթըլ թէ-
լէկրաթ հալաթիլիլիլ տիր :

—Պիլին իլիպլիլ նամ ճիւլսաթըլ զա-
ղէթաթ, Բարիստէ մէլիլուն օլան ա-

մէլէտէն պահալէ, չու պէնտի եաղմը
տըր :

Բարիսին թիւարէթ տալիլիլ թա-
րաթընտան նէլ օլունան պէնտանմէ-
նէ նէլարէն, 1872 սէնէսի, Բարիստէ
եիւլ պին սանայի ֆաթըրիլթաթ վէ
տիւքընան մէվճուտ օլուպ, պունլար-
տա 416 պին ալթէլ չալըլմագտա տըր:
Մէլղըր տիւքընան վէ ֆաթըրիլթաթ-
ըն մըգաթըր պէրվէճիլ աթիլ պէնտ
օլունուր :

29069 ու մէքիւլաթ, վէ 5378 ի ն-
չաթ, վէ 23,800 իւ էլպիսէ, վէ 7391
մէֆրուշաթ վէ մաթպուլաթ իլէ հաթ-
քեաթըլթ, վէ 2759 ու մաթպաթ օլուպ,
վէ 3199 տա գուլունաթ տիւքընանը
մէվճուտ տուր :

Պալէտաթ պէնտ օլունան 101 պին
ֆաթըրիլթաթ վէ տիւքընանտան հէր պի-
րինտէ չալըլմագտա օլան ալթէլ, պիր
պիրիլ իւլէրինէ անճագ պէշ նէֆէր օ-
լուպ, ֆաթաթ պու տիւքընան վէ
ֆաթըրիլթաթըն 7492 սինտէ պէհէրին-
տէ օնտան զիւտաթ ալթէլ պունուն-
մագտա տըր : Հասըլ 416 պին ալթ-
լէնին 286 պին էրքէք վէ 105 պին
նիսա թալիլիլիլիլ օլտուղու կիպի,
25000 ի տալիլ գըլ վէ էրքէք քիմէ-
սիլ էթֆալտան իպարէթ տիր : Ատէտի
մէլղըրտէն եիւլաթ 87 սի եաղը վէ օ-
գուլագ պիլիլ, լաթին գուլտուր 13 իւ
պիլմէլ :

Ալթէլիլ մէլղըրտէն պիրպիրիլ իւ-
ղէրինէ պէհէրինին եէվիլիլիլ 512 ֆը-
րունգ իսէ տէ, պու սէնէ եէվիլիլիլիլ
էլպէթթէ արթաթագ տըր :

Մէլղըր տիւքընան վէ ֆաթըրիլթա-
թըն 64 պինի պիլա թաթիլ կիճէ
կիւնտիլ իլէմէքտէ իսէլէր տէ, գու-
տուր 36 պինի պիր սէնէ գաթթընա Ձ
ալտան և ալթ գաթար իլէրի թաթիլ
իտէրէր :

—Մէսաթըրի նամ ճիւլսաթըլ գուլմ
րանեաթընտան կամպիլ նամ վաթօր,
Պըրազիլեա իթմէրաթ օլունուլուն բաթի-
թալիլ օլան իիւ տը լիւնէլլոտան
հարէթթիլ իթմիլ օլտուղու հալտէ, Բօր-
թիլթէլ սահիլինտէ կիճէլիլ լիւ-
մէթիլտէն վէ հալանըն սէրիլիլիլ-
տէն, ապիլիլ տէօրտիլիլիլ կիւնիւ
պիր գաթաթա րաթթ լէլէրէք բարա-
լանմըլ իսէ տէ, լալարտա պունունան
րիլթաթլիլ նամ վաթօր, տէրհալ եէ-
թիլիլթէք, պիլիլիլիլ եօլուն վէ թա-
լիլիլիլիլ իսէլաթ իլիլ վէ գաթաթը
իլէ, էսիլիլ սէֆէրտէ հիւճում խա-
թալընտան եաթմագտա օլտուղու
ճիւլէթլէ, վէֆաթ իթմիլիլ տիր : Գահ-
վէ վէ տօն եաղը վէ պաթըր վէ բէք
չօգ հաթուլէսիլ քիլիլիլիլ զալ վէ թէ-
լէթ օլմուշ տուր :

—Պու կիւնլէրտէ նաթօրի չէհրինտէ
վէրտիլ նամ գաթ իլէ գալմէլ ալթան
Ալաթ նամ օթէրտ, թէլթթօրտա պի-
րինճի տէֆա օլարագ սըրաթըլա և
կիճէ իճրա օլունաթըլուն տնտէ, 48 պին
չիւր հաթըլթ օլունշ վէ մուալիլա-
րէն իքի կիճէ տահա օլունաթըլ օլմաղ-
լա, անտէ տալիլ 11 պին 193 լիւրա
թէրաթլիլ իթմիլիլ տիր : Մէլղըր օ-
թէրանըն չէօհիլթիլ, րօմաթա աթա
իթտիլիլ ճիւլէթլէ, 100 քիլիլիլ միւ-
լթէմուլագ աւաթաթ սէրվէթ, պիր կիւն
էվլէլ մալսուլ չըմէնտըթէրէ րաթիլ
օլուպ, օթէրաթ տիլիլիլիլիլ, օ կիճէ
եինէ րօմաթա ալթաթ իթմիլիլիլ տիր :